Ч. 83. Чернівцї, вівторок дня 20. цьвітня 1909 р. Річник XXV.

Передплата на „Буковину“
платна в Чернівцях:
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росиї: на цїлий рік 12 карбованцїв, на пів року 6 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під недїлю і коштувати буде на цїлий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодиноке число 10 сотиків.

Оголошеня коштують по 10 сотиків від одношпальтової стрічки або її місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленях значний опуст.

БУКОВИНА

Орґан українськоі поступової партиї на Буковинї,
виходить що дня крім недїль і сьвят.

Редакция, адміністрация і експедиция „Буковини“
в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.
Адрес для телеґрамів: „Буковина“, Чернівцї.

В справах редакцийних можна устно порозуміватж ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім недїль і сьвят.
Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частїйших замовленях відповідний рабат. Реклямациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертае редакция лише за попереднім застереженем і залученем почтової належитости.
Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимае ся.

„Борба

між українсько-поступовою і радикальною партиєю а укр. учительство на Буковинї.“

В попереднім числї подали ми цїлу статю надруковану в „Каменярах“ під сим написом, а тепер хочемо сказати про неї і наше слово.

Зазначуємо передусім, що й „Каменярі“ стоять в сути річи на тім, що вінішня партийна борба між буковиньскими Українцями мусить вийти не тілки на шкоду українськоі справи, але й на шкоду нашого народу на Буковинї. Отся борба не тільки баламутить, як писали вже й ми та ще обширно поясняють і „Каменярі“ наш нарід, але вона подає усяким ворогам нашого народу добру нагоду ловити рибу в закаламученій нашою партийною боротьбою водї. „Каменярі“ стоять проте, як і ми, за тим, що опозиция добра ба навіть конечна, але у внутрі а не на вні нашого народу, коли опозиция виходить з похвального патріотичного становища: Не нищити, тільки поправляти, як се було доси. Та „Обєктивний“ признає, що „сегоднїшна опозиция згуртувала ся в окрему пол. (радикальну) партию і не боре ся о те, щоби у с у н у т и в с я к е л и х о, але о г е ґ е м о н і ю в к е р о в а н ю н а р о д н о ї п о л ї т и к и в нашім краю“. Так осудили і ми мету наших радикалів і видно, що вона стала ясна і другим. А се пізнанє заставить наш загал, особливо інтеліґенцию, а тимто й укр. учительство осудити радикальну партию на Буковинї як слід, що воно дїйстно так, як сказано в „Каменярах“, себто що наші радикали „пускають між народ ріжні політичні фаєрверки, які намагають ся струтити старих провідників з їх полїтичних престолів, щоб чим-скорше самим засїсти на їх місцях“. Ми додамо ще факт, що старі провідники не відтручували молодих, засїсти покищо побіч них, а коли дадуть дїлами докази своєї щирости і здібности, то й замість них на тих „престолах“.

„Обєктивний“ розбирає далї й дотеперішню діяльність наших провідників, а головно послів, і признає висьмівані поругані нашими радикалами здобутки теперішних провідників буков. Українців, навіть в станових справах учительства. І поступованє укр. послів з нагоди послїдної реґуляциї учительскої платнї „Обєктивний“ не уважає за „такий великий гріх, що треба би їх за се аж знищити і цїлковито компромітувати перед народом“. Треба признати патріотичну обєктивність учителя, що в орґанї учительства в сїй так дражливій квестиї станув на висотї, яка уможливляє такий ширший сьвітогляд. Ми певні, що коли учительство розбере тепер, коли єго рана стала гоїти ся, труднє положенє укр. послів, в яке вороги нашої нациї поставили були єго тодї, — то пізнає, „що жаль укр. учительства до наших соймових послів“ не так то „ц ї л к о в и т о о п р а в д а н и й“; бо наші посли не виступили і сего разу п р о т и станового домаганя учительства, а усунули ся від голосованя, щоби відобрати ворогам з рук средство, яким задумали були воювати проти заступників народу серед несьвідомих справи мас, коли-б, о чім наші посли були переконані, прийшло-б до нового обтяженя податників. Вислїд цїлої справи показав надто, що наші посли не стали реґуляциї платнї ні тим ні ніяким иньшим кроком на заваді. Хоч теперішний заряд „Буковини“ не відповідає за єї давнїйше становиско в якій-небудь отже й усїй справі, то закид „чорносотенних арґументів“ мусимо відперти, а признаємо тільки, що одна статя „Рускої Ради“, підписана одним із послів, але не написана докладно після єго сказівок, могла учительство вразити немило, що й заряд укр. поступової партиї зараз таки зазначив, висказуючи ся рішучо проти полїтики, яка-б допровадила до борби народних мас супроти учительства, а тимто й проти школи, сего найважнїйшого культурного чинника. На сю небезпеку звернула наша партия увагу учительства у своїй відозві до него. Зазначено при тім, що заряд укр. поступової партиї бажає як-найширшої свободи думки у внутрі партиї, а тимто й береженя станових інтересів усїх верстов нашого народу, отже дає й у укр. учительству запоруку пошанованя єго слушних домагань як складника нашої суспільности.

„Обєктивний“ каже далї, немов то „Буковина“ писала, „що радикалів не треба, що радикалїзм не приніс у Галичині н ї я к о г о хісна“. Він називає сї твердженя „троха за сьміливі“, помиляє ся однак, коли приписує нам їх в такій формі; бо ніде в „Буковинї“ не сказано було з боку редакциї а тим меньше з боку нашої партиї, що „радикалів не треба“, а сказано тільки, що не пора творити партиї на вні, не було ніде сказано, що радикалїзм не приніс у Галичинї н ї я к о г о хісна, а тільки що радикальна тактика у вінішній полїтицї галицких Українців принесла більше шкоди чим користи. Ми пояснили і узасаднили отсе наше переконанє доста обширно в нашій полєміцї з д. Лозиньским. „Обєктивний“ не мав проте підстави казати далї, що „Буковина“ в сїй точцї сильно промахнула ся“, бо й ми сказали нераз те, що „Обєктивний“ пише далї, а то, що „ніяка ретельна опозиция а заразом і контроля в загально-народних дїлах не вийшла ще якомусь (ніякому) народови на лихо“, ба ми писали виразно, що така опозиция навіть к о н е ч н а задля оживленя і уздоровленя народного орґанїзму. Але з того не виходить ще абсолютна слушність загального твердженє „Обєктивного“, що „радикали“ не зашкодять бук.-укр. полїтицї. Се правда тільки тодї, коли возьмемо радикалів як внутрішну опозицию, а не як осібну політичну партию, що воює проти другої, тут проти нашої партиї на вні. Особливо з дальших виводів „Обєктивного“ не виходить ясно, чи він не уважає радикалів лихом тільки як внутрішну опозицию, як ми, чи як вінішну осібну партию. Він кажа, що „не боїть ся того, що як наш народ перейде в табор радикалів, народна справа запропастить ся, але боїть ся і то дуже боїть ся, що з огляду на загально-полїтичну ситуацию на Буковинї і з огляду на дотеперішну т а к т и к у наших радикалів зупинить ся в недовзї наш селянин на серединї дороги і не поступить ні вперед, ні (не) верне ся назад, але збочить — і опинить ся там, де єго сегодня не бажають бачити ні радикали, ні поступовцї.“ Згода, але з тим додатком, що після нашого переконаня і після досьвіду не тільки галицкої, але навіть ческої радикальної полїтики ми від радикальної тактики не надіємо ся навіть таких „мізерних“ успіхів, які бук. Українцї здобули доси, хоч би наш народ с ь в і д о м о перейшов у табор радикалів, а не тільки ізза золотих грушок, як вони єму обіцюють, на вербі... Ми не противні ідеям а тактицї, не противні ретельній, щирій опозициї а розєдненю нашої і так ще дуже слабої суспільности на партиї. Бо із розділу на партиї неминуча боротьба, а де рубають дрова, там летять тріски. Воно гарно і легко хиба такому, якого народна справа не болить і не свербить, провадити борбу холоднокровно, не вжити в розгорі борби якого там „некультурного“ слова, а кождий найде все причину, уважати свій спосіб за культурний а в противника за некультурний, а „обєктивний“ засудить все одного і другого. Навіть захвалюване „Обєктивним“ полїтичне вишколенє народу не дасть ся перепровадити в спосіб мирний, коли ту школу веде о с і б н а п а р т и я, бо годї жадати, щоби друга противна партия приглядала ся мовчки науцї, яка після єї щирого переконаня для народу шкідлива. Тут остає як єдиний найкрасший вихід щирий компроміс між обома партиями, який би вказав золоту середну дорогу для успішної полїтики нашого загалу. Се у нас тим лекше, що засадничих ріжниць між програмами обох наших партий нема, є хиба ріжницї що до тактики а головно личні анїмозиї одиниць, які загал міг би легко залагодити на обопільне вдоволенє а, що більше, на добро усего нашого народу а на смуток єго численних ворогів, які радї нашим незгодинам а зате лагодять їх у себе дома зі всїх сил. Заступити ся за користним для загалу полагодженєм нашої партийної борби, хочби тільки спровадити єї на щиру опозицию у внутрі, се було-б гарним завданєм і великою заслугою нашого патриотичного учительства, як найчисленнїйшої нашої інтеліґентної верстви, і єї орґану „Каменярів“.

Розправа проти Мирослава Сїчиньского.

По двогодинній нарадї в суботу о 4. годинї пополудни оголосив провідник лави присяжних в е р д и к т, який присяжні потвердили перше питанє що-до морду 12 голосами, а додаткове питанє що до примусу судиї присяглі одноголосно заперечили, та одноголосно також звернули ся до трибуналу, щоб засудженого предложити цїсарскій ласцї.

З огляду на сей вердикт оголосив предсїдатель трибуналу Мілашевский обжалованому присуд засуджуючий його **на кару смерти** через повішенє.

Подаємо дальше справоздане з розправи, зачинаючи від зізнань матери Січиньского.

Предс. Мілашевский: Ви були вже тутки в часі слідства слухані про родинні відносини свої й родичів. Чи не пригадуєте собі анормальних случаїв в родині своїй або в родині пок. мужа?

Сьв. Ол. Січиньска зізнає, що такі анормальні припадки були. Вуйко попав в чорну мелянхолію після того, як упав при матурі, тай помер від того. З моїх братів три покінчили самоубийством. Дід Мирослава був нервовий і хорий на груди. У моїх родичів було 18 дітий а з того жиє двоє: Я і молодший брат. Десятеро дітий померло недолітками на дифтерию й шкарлятину. Трох, як сказано, покінчило самоубийством: оден в 30 році житя, другий в 20, а третий в 17-ім. Причини самоубийств невідомі докладно; але всї ті випадки зайшли ненадійно і то на тлї незвичайної нервовости покійників і подразненої амбіциї.

Предс. Мілашевский: Як ви самі хорували?

Сьвід.: Незвичайних недуг я не перебувала, але я нервова. З поміж моїх дітий остало в живих осьмеро, а з синів остав єдиний Мирослав після смерти пок. Мстислава, котрий зазнавав політичних переслїдувань. Мирослав се наймолодша дитина. В своїм житю перебував деякі важкі недуги, як февру й шкарлятину та дифтерию. Дифтерию перебув змалку а і то незвичайно остру. Крім того терпів на кровотечі, инколи так сильні, що мусїв лежати в лїжку. Мирослав має вдачу незвичайно добру, лагідну. Учинний для других. Не курить, не пє. Колиж у дрібних справах щоденного житя є незвичайно уступчивий, то в дискусиях на загальні, політично-національні питаня проявляє дразливість і неподатливість. Менї був усе послушний і піддавав ся моїй волї. Сперву вчив ся дома, опісля ходив до ґімназиї в Коломиї і в Перемишли, де здав матуру. Після того учив ся в університетї віденьскім, а при кінци у львівскім.

Предс. Мілашевский: Який характер мав пок. муж бл. п. Миколай?

Сьвідок: Був вдачі прудкої, але притім дуже отвертий.

Вот. Рубіцкий: звертає увагу, що бл. п. батько Мирослава відумер його на семім році житя. Відтак Мирослав був лише троха в дома, а впрочім був по студиях то-що. Через те запитує він, чи мати не помічувала на синї поганий вплив моральний з боку його товаришів. Сї питаня мати заперечує.

На дальші питаня, які ставив вже обр. др. К. Левицкий зізнає п. Олена Січиньска, що час недуги її брата Якова тривав півтора року та що він помер у львівскім заведеню для духово-невилїчимих, тому що лікарі не вважали вказаним держати його дома. Точно пригадати собі не може місця смерти, чи се було на Кульпаркові чи у піярів, бо тодї була ще молодою дївчиною.

Темперамент Мирослава є зовсїм відмінний як його покійного батька. Народними справами любив займати ся залюбки, бо про се дома безвпину говорило ся. Політичними справами почав займати ся вже в ґімназиї, а інтензивним стало се особливо з часів боротьби за виборчу реформу.

Обор. др. К. Л-кий: Чи та участь Мирослава в житю політичнім не відбивала ся шкідливо на його студиях:

Сьв. Ол. Січиньска: Безперечно, але часи заабсорбована житєм політичним чергували ся з часами прилїжних научних студий.

Вкінци зізнає сьвідок, що в часі, як Мирослав прийшов на сьвіт, вона не терпіла на ніяку недугу.

Тепер приступлено до переслуханя послїдного сьвідка, о. Кирила Лукасевича рідного брата п-ні Олени Січиньской, який за згодою прокураториї і оборони зізнає незаприсягнений.

На питаня предсїдателя сьвідок зізнає, що Мирослава пізнав близше 1907 р., коли той разом з братом Мстиславом був у нього на вакациях. Був се молодець інтеліґентний, скромний, товариский, загалом його захованє робило його дуже симпатичним. Читав богато, при тім підчас читаня часто задумував ся. Далї оповідає подрібно як попередний сьвідок про родинні відносини Січиньских.

На дальші питаня оборони сьвідок зізнає, що обжалований був горячий народовець, інтересував ся публичними справами, заходив до читалень, бував на вічах.

Др. Левицький: Чи не впадала в очи та задумчивість обжалованого, про яку ви, отче, згадували.

Сьвідок: Так, вона звернула мою увагу, бо була якась незвичайна.

Др. Л.: Чи тоді, коли прийшла зі Львова та страшна вість, вона ваз вразила?

Сьв.: Вона впала на мене як грім з ясного неба. Наперед сподівати ся по нїм того не можна було.

Послїднє питанє задає сьвідкови обжалований, питаючи, як він розуміє слово „народовець“: Чи в значіню шовіністичнім, чи як „ludowiec“, „народникъ“.

Сьв.: Се значить. що Ти приляг до народу, тримаєш з народом, а всї партиї, ворожі народови, відкидаєш.

На сїм переслуханє о. Лукасевича скінчило ся і предсїдатель зарядив о год. 11. павзу.

Після перерви відчитано лїкарске справоздане з дослїдів умового стану Мирослава Січиньского, предложене проф. д-ром Володимиром Серадзким і дир. д-ром Владиславом Кольберґером.

Справоздане те уложене в формі протоколів з 8 дослїдів над Січиньским, котрі відбувались у вязниці карного суду у Львові при участи названих висше знавців, представника суду та протоколянта. За протоколами йде „додаток“ та „вивід і ореченє“. Дослїди відбувались в днях 19, 21, 24. жовтня 1908 р., 10. падолиста, 28. грудня, 29. грудня, 31. грудня 1908. Крім того дня 26. січня 1909 явились оба лїкарі („Додаток“) в келії Січиньского, щоби йому подати до відома результат своїх дослідів

У протоколах розповідаєть ся про психічний і фізичний стан обжалованого, про його настрій і спосіб житя у вязниці. Дуже широкі дискусиї ведено на політичні теми, специяльно в справі польско-руских відносин. З першу Січиньский не хотів піддатись лїкарскій обсервациї та що-небудь говорити про про дїло з 12. цьвітня 1908 року, одначе потім згодив ся на те. Що до мотивів свого дїла, то подав — згідно з своїми кождочасними зізнанями — що се не була жадоба слави, а постанова показати, що в рускім народї є також люди, які супроти польского гнету вміють не тільки жалкуватись й плакати, а здібні до рішучого дїла. Два роки надумував ся що до постанови та рішив ся остаточно позбавити житя Потоцкого, котрого зненавидів не як людину, а як репрезента споконвічної ворожої системи проти руского народа. По свойому переконаню Січ. зробив добре, докорів совісти не відчуває, не жалує свого вчинку. Він переконаний, що без рішучої й кровавої боротьби наш народ не зможе визволитись зпід польского гнету. Атентат виконав отверто, не втїкав і не хотів утїкати. Оповіданя про якісь добродійства, котрі будїм то вплинули на нього від Потоцкого, не мають найменьшої основи.

У вязниці займаєть ся пильно публичними справами, з „Gazet-и Lwowsk-ої“ слїдив за діяльністю сойму. В польско-руске зближене в близьким часї не вірить.

Очитане й інтеліґенцию Січиньского знавці ставлять високо. Специяльно що до польскої лїтератури, то він її знає лїпше, нїж пересїчний польский студент університету. Найвисше в польскій лїтературі цїнить Виспяньского, Жеромского і Реймонта, за те Сєнкевича менше цїнить. Достоєвского „Вина й кара“, котру читав ще в IV. кл. ґімназияльній, зробила на ньому дуже могуче враженє.

Січиньский розказав лїкарям своє „curriculum vitae“. Як те, так і всї иньші його відповіди показували велику інтеліґенцию, бистрі відповіди, иноді трохи гумору. В келії все був порядок, чистість, книжки. В розмовах, котрих тема його сильнїйше интересувала, він оживляв ся, часто краснїв на лици.

Що до кари, то Січиньский думає, що лава присяглих засудить його на смерть, одначе що йому прийде уласкавленє.

Ореченє кінчить ся ось таким резюме:

„I. Мирослав Січиньский не показував у минувшині, анї тепер не виявляє ніякої умової недуги, ніяких психічних ненормальностий.

„II. В периоді каригідного вчинку з 12 цьвітня 1908 не виявляв М. Січ. ніяких таких проявів, котрі позваляли-б робити висновки на істнованє якогось острого умового забуреня в нього в тім часї.

„III. Каригідний вчинок М. Січиньского, його ґенеза й розуміне його обвиненим дасть ся вповні витолкувати на основі психольоґії нормальної людини.

„IV. Мирослав Січиньский є молодою людиною, відповідно до свойого віку розвиненою, з доволї живим відчуванєм та середної нервової вразливости, які дають ся вповні обняти в фізиольоґічні межі темпераменту і успособленя.

По відчитаню лїкарского справозданя на внесене оборони та за згодою прокуратора відчитано кільканайцять протоколів зізнань сьвідків, переслуханих на домаганє психіятрів. Усї сьвідки згідно стверджують, що на особі Січиньского не завважали найменших слїдів духової ненормальности.

На тім перервано розправу де 4. години по полудни.

(Дальше буде.)

Революция в Туреччинї.

Кожда подія, кождий конфлікт сьвідчить, що в Туреччинї прийде небавом до важного історичного моменту, який порішить завзяту борбу між східною а західною культурою в державі. Молодотурки, які стремлять до того, щоби зблизити Туреччину до европейской культури і змодернізувати єї зовсїм на лад сусїдних західних держав втратили під сильним напором консервативних елементів весь терен в столици Царгородї і перенесли осередок своєї пропаґанди до Сальоніки. Они знають, що їм нема що мирити ся із султаном, а бороти ся з ним на житє або смерть; бо переконані, що султан їм не простить революциї із липня попередного року. Се-ж видно із найновійших вістий про кровопротитя в Царгородї, серед яких убито звиж двістадвацять молодотурецких офіцирів. Тому готовлять ся Молодотурки до рішучого бою за уратоване конституциї в державі, маючи по своїй сторонї корпус з Сальоніки і Адрианополю. Більша часть сего війска вже навіть марширує проти Царгороду, щоби силою зажадати усуненя консервативного кабінету і забезпеченя конституцийного ладу в отоманьскій державі. Доносять також в окремім виданю часоп. „Leraut Herald“, що молодотурецкий комітет злучив ся з лїберальною унією та вірменьским комітетом в османьску унію, яка поставала собі за задачу вратоване конституциї для вітчини. І нетурецкі народности Туреччини стали по сторонї борців за конституцийний устрій держави, тому що їм запевнено национальну автономію, скоро би справа молодотурецкого комітету пішла верхом 20.000 Альбанців стоять вже готові до походу на Царгород, ожидаючи дотичного приказу. Як справа рішить ся, покаже найблизший час.

В палатї послів прийшло до вибору президиї, тому що попередна здимісионувала. Опісля прочитано депеши з ріжних сторін держави, писані в дуже острім тонї. Майже всї депеши, підписані корпусовими комендантами та навіть християнами, протестують проти нового кабінету і загроженя конституциї і містять заяви, що їх війска підуть проти столици, коли-би не зважано на їх домаганя. Вкінци вибрано депутацию, яка мала явити ся перед війском, що прибуло з Чаталті, і запевнити єго, що конституциї не грозить жадна небезпека. Промову молодотурка Юзифа Комаля, провідника депутациї, що назвав війско підпорою конституциї, приняли жовнїри з великим задоволенєм.

Та на сїм ще не скінчило ся, доки новий кабінет стоїть при кермі державы. Аж по его усуненю може наступити розвязка цїлого питаня.

Анґлїйскі кораблї прибули. Різанина в Арменії.

Царгород, 19. цьвітня. (Кб.) „Ikdam“ і „Independant“ доносять про прибутє 14 анґлїйских воєнних кораблів до острова Мітилени.

Число убитих в Аданї дуже велике, між ними находять ся, як доносить „Ieni Gazetta“, також два американьскі місионарі, з могамедан убито мало кого. Як вчерашні консулярні депеши доносять, устала різанина в Аданї, за те триває дальше в поодиноких селах. В Мерзінї приведено назад супокій.

Війско утихомирює ся.

Царгород, 13. цьвітня. (Кб.) Ніч і сегоднїшний день не принесли із собою жадних зово-

рушень. Офіцияльна часопись заявляє в окремім виданю, що війско, яке наспіло вчера із Гадемкой, повернуло задоволоне назад, переконавши ся, що не нарушено конституції, парлямент дальше радить і ніхто не загрожує публичного спокою. Також доносить висше названа часопись, що війско, яке прибуло з Чаталтчі, покинуло свій замір іти на Царгород. Тому нема жадної причини розповсюднювати занепокоюючі вісти.

ДОПИС.

Збори повітових інспекторів шкільних на Буковині відбули ся на запросини пов. інспектора із Серету Івана Ходаковского, яко старшого віком і мужа довіря державного союза повітових інспекторів з Буковини, дня 7. цьвітня с. р. в салі маґістрату черновецкого.

Крім товаришів Ілярия Стратичука і Сидора Долїньского, які своє неприбутє письмо оправдали, всї другі повітові інспектори шкільні взяли участь в сих зборах. Зборам проводив Іван Ходаковский а секретарював Александер Купчанко.

У вступній бесїдї предсїдатель зазначив передачу від державного союза одержаних мемориялів дотично сталого настановленя повітових інспекторів поодиноким послам до ради державної із Буковини, котрі по більшій части прирекли, прилучитить до внеску нїмецко-национального парляментарного союзу дотичного внеска і поперти справу.

На поклик предсїдателя ухвалили збори в цїли загальної орґанїзації станової установити замість краєвого союза для Буковини тільки видїл екзекутивний, в склад котрого зістали вибрані: Іван Ходаковский головою, Рафаїл Кайндль заступником голови, Олександер Купчанко писарем, Юрій Жанковский касиєром, Іван Кубасик, Іван Берганґ і Осип Ґрабовский. Задачею сего видїлу виконуючого є уладжувати від часу до часу збори пов. інспекторів шк. для обговореня і нарад над становими справами і утримувати тїснїйшу звязь із союзом державним.

Крім сего поставлено на дневний порядок для слїдуючого, на місяць липень призначеного збору ось такі точки нарад:

1. Зладженє меморияну до сойму краєвого, дотично стабілїзації повітових інспекторів шкільних (референт: Іван Ходаковский).

2. Петиция до правительства о признанє функційного додатку в висоті 1200 кор. аж до сталої реґуляції станового питаня (референт: Николай Тарасієвич).

3. Підвисшенє пашалїй подороженя і дієт зі взгляду на число шкіл і кляс, на комунікацийні відносини як і на обем повіту інспекцийного (референт: Григорій Никорович).

4. Означенє урядової дїяльности повітових інспекторів (референт: Сидір Долїньский).

При послїдній точцї дневного порядку а то між вільними внесенями запала ухвала, щоби при слїдуючих засїданях повітових рад шкільних поставлено зі сторони заступників учительства внесеня дотично підвисшеня до тепер не вистарчаючих пашалїй урядових для повітових рад шкільних і в цїли придїленя постійної сили писарскої для інспектора повітового.

По вичерпаню дневного порядку предсїдатель підніс, як користні і потрібні такі збори для поладженя справ станових і поліпшеня шкільництва.

З бажанем і окликом „до милого побаченя“! закінчили ся збори.

О. К.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 19. цьвітня 1909.

Калєндар. Вівторок 20. (7.) Калїопія, Руфина, рим. Анзельма Еп. Схід сонця 5 год., захід 6 год. 59 мін. — Середа 21. (8.) Іродіона, Єремії, рим. Анзельми Еп. Схід сонця 4 год. 58 мін., захід 7 год. 1 мін.

Санкция закону. Цїсар санкціонував ухвалений буковиньским соймом законопроект дотично охорони пожиточних птиць для хлїборобства.

Отворенє телефонічної лінїї Чернівцї—Львів і Чернівцї—Відень наступить 25. мая с. р. Розмова з Чернівців до Відня буде коштувати 4 корони за мінуту.

Метереольоґічна обсерватория в Чернівцях. Міністерство просьвіти дало позвіл вибудувати при тутешнім фільозофічнім факультетї під проводом проф. д-ра Ґрадаковича і д-ра Ґайтлєра метереольоґічну обсерваторию.

Будова льокальної желїзницї на лінїї Межиброди—Лопушна. Дня 14. с. м. почато будувати льокальну желїзницю на лінїї Межиброди—Лопушна. Ся будова покінчить ся до початку місяця вересня с. р.

Порядки желїзничі в Черепківцях. Дня 17./IV. лучила ся менї на тутешній стациї пригода, що кидає характеристичне сьвітло на відносини персоналу желїзничого до подорожних. О годині 12-ій в полудне мала я їхати потягом в сторону до Чернівців. Мимо сего що чекала на стациї пів години, нікому з урядників не прийшло на гадку відчинити касу і продавати карти. Потяг надійшов і аж тогди урядник відчинив касу, виправляючи рівночасно потяг, на величезну втїху всїх ц. к. урядників, котрим цїла ся подія вельми припала до вподоби. Тепер саме почала ся інтересна розмова, що саме треба робити, щоби дістати в Черепківцях карту їзди, а що декому з вп. читачів може лучити ся не дай Боже їхати з нашої стациї наводжу єї зміст. Ніхто чейже не буде вимагати, щоби подорожних повідомляли про продаж білетів, треба „пукати“, лиш не сказав де, бо оголошеня ніде нема; друга вельми хосенна рада се їхати слїдуючим потягом, бо чейже хто має їхати о 12-ій а поїде о 4-ій або 10-ій, то все одно. На мою замітку, що буду подавати до дирекциї, запевнив мене стацийний урядник, що серед менї зборонити не може, але він з гори знає, що то на нїчо не придасть ся, бо вина по моїй стороні, бо треба було „пукати“ а впрочім можу їхати слїдуючим потягом. Розуміє ся, що ц. к. урядник руху обовязаний знати лучше свої службові відносини чим я і коли мене запевнив, що жалоба до директора нїчо не поможе, мушу єму повірити, але ще нема злого, щоби на добре не вийшло, отже я все таки подала жалобу до дирекtora і гадаю, що дістане він за се від дирекциї похвалу. — *Марія Трусевич.*

Український Цепелїн. Звістка, надрукована в „Радї“ 27. марта про лїтальну машину, вигадану селянином Ткаченком, зацікавила російскі ґазети і деякі з них навмисне післали в село Більмачівку, борзеньского повіту, своїх співробітників, щоб розпитати ся в д. Ткаченка про єго вигадку. Перший раз спробував Ткаченко свою лїтальну машину 23. марта досьвіта коло 5-ої години. Летїти думав кудись далеко і ради сего добув собі навіть пашпорта, але біля стациї Плїски апарат зіпсував ся і він мусїв з'упинити ся. В сю хвилину (коло 6-ої години рано) як раз прибув київский поїзд, якого пасажири зацікавили ся вигадкою Ткаченка і скинули ся єму грішми на полагодженє апарату. Після сего урядник потягнув Ткаченка до станового, а той зробив єму „строгое внушеніе“. Апарат Ткаченка дуже простий. Він зроблений з деревляних паличок, цьвяшків, шнурків, шнурків і колїнкору, ...купленого жінкою Ткаченка на спідницю. Одна частина апарату се — невеличкий деревляний, міцний обруч, до якого приироблено на шарнїрах рядок паличок, що розходять ся лучами. Ся частина апарату подібна трохи до парасольки, яку можна розпясти й спустити. За допомогою особливого сїдла, що надїває ся на плечі, парасолька оточує поясницю людини. Окрім того є ще двоє вельких крил, подібних до тих, що роблять ся на вітряках; крила сї двигають ся за допомогою системи паличок, причеплених до ніг. Користуючись сим апаратом можна підняти ся над землею на 3—4 аршини і летїти куди завгодно. Так принаймні запевняв сам Ткаченко. Біоґрафія В. П. Ткаченка така-ж нескладна, як і єго винахідка. В. Ткаченко народив ся в селї Більмачівцї, де й прожив 34 роки. За сей час він тільки разів 2—3 виїздив з рідного села в Борзну та в 1902. році ходив на прощу до Київа. На військову службу єго через слабе здоровлє не взяли. Ткаченко скінчив церковну школу. Ґазет через брак коштів не виписує й не читає, про воздухоплавання нічого не чув. За останний час єму було в хазяйстві дуже сутужно через те, що не мав він своєї коняки і от він почав все більше думати про те, щоб вигадати якусь лїтальну машину. Як уже було писано, апарат Ткаченка після першого лету попсував ся. Опріч того Ткаченко помітив деякі дефекти в єго конструкциї, думає їх полагодити, а тодї полетїти при сьвідках. Односельці Ткаченка запевняють, що се людина, якій можна вірити: чесна, релїґійна, твереза. Один з професорів київскої політехники з приводу вигадки Ткаченка висловив ся так: „Коли се дїйсно правда, то сей апарат треба вважати „величайшимъ изобрѣтеніемъ“, бо до сего часу воздухоплавчі апарати без ґазових двигателів могли держати ся в повітрі не більше 30—60 секунд.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменованя. Краєвий президент іменував рахункового офіциала Артура Чапа рахунковим ревідентом, а рахункового асистента Александра Раковіцу рахунковим офіциялом.

Стипендиї. Буковиньске краєве правительство розіслало оповістку дотично наданя стипендий для тих слухачів медицини, що вчать ся на австрийских універзитетах і з'обовяжуть ся служити після окінченя студий через 6 лїт активно як військові лїкарі. На перший пiврік виносить така стипендия 480 кор., по першим риґорозум 720 кор. а по девятим півроцї 1008 кор. річно. Компетенти о таку стипендию, що ще не записані на нїякім універзитетї мають внести свої власноручно написані і відповідно стемпльовані подання найдальше до 1. серпня с. р. впрост до військово-лїкарскої аплікацийної школи у Відни. (Militärärztliche Aplikationsschule in Wien, Währingerstraße 25.)

Подяка. На ґімназияльну бурсу в Вижницї зволили в місяцю марті зложити Вп. пані Анна Москва 12 кор. 66 сот., з пушки у пані Москви 14 кор. 65 сот., п. Козовер 4 кор., п. Василь Черский 5 кор., п. Лесь Сливчук 12 кор., п. др. Ферйбах 3 кор., о. Герасимович 1 кор., о. Решиталович 1 кор., п. Дмитро Пукалів 2 кор., др. Вахльовский 5 кор., і п. О. Самуелї зі Львова 35 кор. — За видїл складає спасибіг *Мих. Івашко.*

Із штуки і лїтератури.

„Жидівка вихрестка“, траґедия в 5 дїях Тогобочного. — В пятницю виставлено названу штуку по половині цїн. Мимо так доступної цїни театр був дуже слабо занятий. Може в тім винна і сама штука, яка в нас доволї відома. Але штука сама собою гарна, потрясаюча, довелось бачити в неодного глядача сльозу в очах. Д. Шевченко грав жида Лейбу. Отсе в друге бачимо єго на сценї в сегорічнім сезонї і задоволені єго грою. Видно було, що він цїлковито переняв ся своєю ролею, так сказати-б переживав єї сам. Роля панї Рубчакової (Сара а потім Марія) сподобала ся публицї; єї нїжний голос промовляє до чутливих сердець. З гри д. Островского в ролї Степана виходило, що єму не подобала ся придїлена роля і все виходило надто вимушено. Панї Осиповичева, мати Степана, грала як звичайно дуже добре. Єї креациї з народного житя такі вже вірні, що дїйсно забуваємо, що ми в театрі. Панї Левицка і п. Юрчак вивязали ся з своїх задач добре. — *id.*

Телеґрами „Буковини“.

Чернівцї, 19. цьвітня 1909.

Будапешт, 19. цьвітня. (Кб.) Урядова часопись опублікує іменованє державного секретаря др. Поповіча ґубернатором австро-угорского банку.

Париж, 19. цьвітня. Тутешна турецка амбасада одержала офіцияльне повідомленє, що між Туреччиною а Болгарією прийшло до цїлковитого порозуміня у всїх точках протоколу, який небавом затвердить ся.

Сальоніке, 19. цьвітня. (Кб.) Війско із Сальонїки і Адриянополю минуло Чаталшчу і прибуло в окресність місточка St. Stephano.

Царгород, 19. цьвітня. (Кб.) Доносять вісти з Трапезунту, що тут стоїть 4000 охотників а в Ерінчданї 15,000 жовнірів готових до походу проти Царгороду. В посольских кругах сподївають ся на завтра упадку кабінету, якого теперішнє становище дуже хитке.

Царгород, 19. цьвітня. (Кб.) Палата приняла на сегоднїшнім засїданю інтерпеляцию, внесену арабскими й вірменьскими послами, в якій жадає ся від правительства вияснення про причини різаня в Аданї та про те, чому оно не ужило жадних средств до спиненя їх, і ухвалила вислати депешу до Адани.

Послїдні вісти доносять, що молодотурецкі офіцири із Сальонїки і Адриянополю запанували цїлковито над ситуацією.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо присилати до „Руської Каси“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Звичайні загальні збори каси пож. і щадн. для громад Жадова Бецків і Околиці, відбудуть ся дня 24. цьвітня 1909 о 2. годині по полудни в домі Марка Гуцуляка з отсим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з попередних загальних зборів. 2. Справоздане старшини і принятє до відома білянсу за рік 1908. 3. Вільні внески і запити. *Михайло Ткачук*, начальник.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Вашківці н. С., ст. з. з н. п. відбудуть ся дня 2. мая 1909 з слідуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з попередних загальних зборів. 2. Справоздане старшини за рік 1908. 3. Вибір касиєра і писаря каси. 4. Доповняючий вибір ради надзорчої. 4. Вільні внесеня. — *Старшина*.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарні товариства „Руска Рада" в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.